MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH ZAMMIT MC KEON

Seduta tal-15 ta' Jannar, 2015

Rikors Numru. 13/2014

Frank Sammut (KI 39351M)

kontra

(1) L-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati Dr. Angelo Farrugia ;

(2) Ic-Chairperson tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici l-Onorevoli Dr. Jason Azzopardi ;

ilkoll fil-kwalita` taghhom premessa u in rapprezentanza tal-istess Kamra tad-Deputati u tal-istess Kumitat rispettivament

Il-Qorti :

A. <u>Preliminari</u>

Rat ir-rikors prezentat fis-<u>17 ta` Frar 2014</u> li jaqra hekk :–

*1. Illi fit-23 ta` Jannar 2014, ir-rikorrent gie mgharraf li l-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ordna li huwa jaghti x-xhieda tieghu dwar ir-rapport tal-Awditur Generali intitolat "An Analysis of the Effectiveness of Enemalta Corporation`s Fuel Procurement" fil-5 ta` Frar 2014, u dana sabiex jirrispondi ghall-mistoqsijiet li jistghu jsirulu in konnessjoni mal-imsemmi rapport. Gie mitlub ukoll sabiex jiehu mieghu xi dokumenti li ghandu disponibbli f`idejh u li huma relatati mal-kaz. Kopja ta` din l-ittra hija annessa ma` dan ir-rikors u mmarkata **Dok FS1**.*

*2. Illi mal-istess ittra, giet annessa kopja tal-"Guide for Witnesses appearing before the Public Accounts Committee of the House of Representatives, Parliament of Malta" mahruga f`Ottubru 2011, li jistipulaw inter alia fil-paragrafi numerati 4 u 5 l-konsegwenzi tan-nuqqas ta` apparenza ta` persuna li tkun giet imharrka sabiex tixhed quddiem il-Kumitat. Kopja ta` dawn il-linji gwidi hija annessa u mmarkata **Dok FS2**.*

3. Illi r-rikorrent kien tressaq quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Magistrati bhala Qorti Struttorja akkuzat, fost akkuzi ohra, b`korruzzjoni u hasil ta` flus, liema

proceduri ghadhom pendenti quddiem l-istess Onorabbli Qorti presjeduta mill-Magistrat Antonio Vella u jinstabu differiti ghat-13 ta` Marzu 2014.

4. Illi r-rikorrent deher quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici nhar il-5 ta` Frar 2014, kif debitament ingunt, fejn spjega permezz tal-Avukat tal-fiducja tieghu li huwa ma seta` ma jirrispondix ghall-ebda mistoqsija stante li huwa kien gie akkuzat b`reati li kienu potenzjalment konnessi mal-investigazzjoni li kienet qieghda tigi kondotta mill-istess Kumitat u ghal din ir-raguni, kien qieghed jipprevalixxi ruhu mid-dritt tas-silenzju.

5. Illi l-intimat Chairman tal-Kumitat gibed l-attenzjoni tar-rikorrent ghar-ruling tal-Onorevoli Speaker intimat fl-10 ta` Dicembru 2013 dwar xhieda quddiem l-istess Kumitat, kopja ta` liema ruling hija annessa u mmarkata ***Dok FS3****, li essenzjalment jistipula li minkejja li persuna akkuzata ghandu d-dritt li ma jwegibx domandi li jistghu jinkriminawh, fl-ahhar mill-ahhar il-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ghandhom id-dritt li jaghmlu kull mistoqsija li jridu u f`kaz li jkun hemm oggezzjoni minn xi membru dwar jekk xi mistoqsija partikolari tkunx inkriminanti fil-konfront tax-xhud, tkun ruling tal-iSpeaker li tiddeterminna jekk ix-xhud ghandux iwiegeb ghal dik il-mistoqsija jew le.*

6. Illi fl-umli opinjoni tar-rikorrent, ir-ruling tal-iSpeaker intimat tal-10 ta` Dicembru 2013 suriferit ma japplikax ghall-kaz odjern u, fi kwalunkwe kaz, ir-ruling jikser id-drittijiet fondamentali tieghu, senjatament id-dritt ta` smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, liema konvenzjoni giet trasposta fil-Ligijiet ta` Malta permezz tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea, Kap. 319 tal-Ligijiet ta` Malta, u dan in vista tal-fatt li r-rikorrent qua xhud quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici prezentament jinstab akkuzat b`reati konnessi mal-investigazzjoni li qieghed jikkonduci l-istess Kumitat tal-Kontijiet Pubblici u li dwaru l-istess Kumitat irid isaqsi mistoqsijiet lir-rikorrent.

7. Illi l-obbligu li xhud jirrispondi ghal kull mistoqsija maghmula lilu, ukoll skond kif spjegat fil-linji gwida fuq imsemmija (Dok FS2 suriferit u anness), senjatament fil-paragrafu numru 16, li tistipula li "subject to guideline 19 below, if a witness, personally, or through his/her legal counsel, objects to a question asked by an individual Committee member, he/she is obliged to reply unless any one member requests that the issue of admissibility be referred to the Speaker for his/her decision which decision shall bind the Committee," jikser id-dritt fondamentali tieghu ta` smigh xieraq kif protetti,

inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

8. Illi l-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati intimat certament mhux au courant mal-atti processwali kriminali pendenti fil-konfront tar-rikorrent, multo magis mal-linja difensjonali tar-rikorrent, u dak li ghall-iSpeaker intimat jista` jidher innokwu jista` jkun krucjali ghat-tezi difensjonali mhaddna mill-istess rikorrent akkuzat.

9. Illi inoltre, l-ebda ruling tal-iSpeaker ma tista` tipprovdi l-garanziji necessarji sabiex jigi garantit li d-dritt ta` smigh xieraq tar-rikorrent mhux ser jigi mittiefes.

10. Illi kif inhu risaput f`Malta, is-supremazija tal-Parlament hija soggetta u limitata biss ghall-limiti mposti mill-Kostituzzjoni u l-Kostituzzjoni ma torbotx biss liz-zewg ferghat l-ohra tal-iStat, ossia l-Ezekuttiv u l-Gudikatura, izda torbot ukoll u bl-istess mod lill-Parlament, li wkoll ma jistax imur oltre l-limiti mposti mill-Kostituzzjoni.

11. Illi l-Parlament jaghmel il-Ligijiet biss bis-sahha tal-Kostituzzjoni u jekk dik l-istess Kostituzzjoni titfarrak bin-naqriet, eventwalment titlef l-awtorità suprema u ahharija li suppost tgawdi.

12. Illi ghal dawn il-fini ghalhekk kellha tigi istitwita l-odjerna procedura fejn qieghda umilment tintalab dikjarazzjoni minn din l-Onorabbli Qorti li, lil `hinn minn kull ruling li ta jew li jista` jaghti l-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati, il-Kostituzzjoni ta` Malta tipprevali fuq kull ruling u konsegwentement, xhud ingunt sabiex jixhed quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici jista` jipprevalixxi ruhu mid-dritt li ma jirrispondix mistoqsijiet li jistghu jilledulu d-dritt ta` smigh xieraq in vista tal-ezistenza ta` proceduri kriminali dwar l-istess materja.

Ghaldaqstant ir-rikorrent, ghar-ragunijiet fuq premessi, umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha :-

1. Tiddikjara li r-ruling moghti mill-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati intimat fl-10 ta` Dicembru 2013 jikser id-dritt fondamentali tar-rikorrent ghal smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, in kwantu jobbligawh jirrispondi ghal mistoqsijiet lilu imressqa mill-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici li jistghu jiksrulu d-dritt ta` smigh xieraq.

2. Tiddikjara li l-linji gwida ghax-xhieda mahruga mill-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ta` Ottubru 2011 jiksru dritt fondamentali tar-rikorrent ghal smigh xieraq kif sancit, inter alia, mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem, in kwantu jobbligawh jirrispondi ghal mistoqsijiet lilu imressqa mill-membri tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici li jistghu jiksrulu d-dritt ta` smigh xieraq.

3. Konsegwentement, tiddikjara bhala nulla u bla effett fil-konfront tar-rikorrent ir-ruling moghtija mill-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati tal-Parlament ta` Malta tal-10 ta` Dicembru 2013.

Bl-ispejjez kontra l-intimati li huma minn issa ingunti in subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda ndikati mir-rikorrent.

Rat ukoll id-dokumenti li kienu prezentati mir-rikorrent flimkien mar-rikors promotur.

Rat ir-risposta li pprezentaw l-intimati flimkien fil-5 ta` Marzu 2014 u li taqra hekk :–

1. Illi fl-ewwel lok id-decizjonijiet tal-iSpeaker ma humiex sindikabbili mill-Qorti u lanqas huma sindikabbili mill-Qorti l-linji gwida minnu maghmula u certament u bl-akbar rispett dina l-Onorabbli Qorti ma ghandha l-ebda gurisdizzjoni li tiddikjara xi decizjoni tal-iSpeaker bhala nulla jew invalida ghaliex ir-regolament tal-procedura tal-Kamra hija fil-gurisdizzjoni insindikabbili tal-Kamra u kull indhil f`dik il-procedura tammonta ghal ksur tal-privileggi tal-Kamra ;

2. Illi inoltre l-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati, Dr Angelo Farrugia, u l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi inkwantu mharrkin in rapprezentanza tal-Kamra tad-Deputati ma ghandhomx dik ir-rapprezentanza u huma malament imharrkin ghaliex il-Kamra tad-Deputati ma ghandhiex locus standi fil-Qorti ;

3. Illi inoltre l-Onorevoli Dr Jason Azzopardi ma huwiex ic-Chairperson tal-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici imma jippresjedi l-Kumitat biss fil-proceduri dwar ir-rapport tal-Awditur fuq l-Enemalta minhabba li c-Chairperson tal-istess Kumitat seta` kellu konflitt ;

4. Illi ghalhekk il-procedura hija evidentement monka u inkompleta ghaliex jonqos legittimu kontradittur fil-gudizzju billi l-intimati certament ma humiex legittimi kontradittturi f`dan il-gudizzju ;

5. Illi l-Kamra tad-Deputati u l-kumitati taghha bl-ebda mod bl-agir taghhom ma vvjolaw xi dritt fondamentali tar-rikorrent u lanqas huwa mahsub jew hemm il-biza` li d-drittijiet fondamentali tar-rikorrent jigu vvjolati. Il-Kumitat in kwistjoni huwa moghti l-mansjoni li fl-interess pubbliku jaghmel stharrig f`dak li jirrigwarda l-kontijiet pubblici ta` Malta u naturalment f`dan l-istharrig huwa ghandu d-dritt li jisma` lil kull min huwa mehtieg biex il-Kumitat jista` jasal ghall-konkluzjonijiet tieghu lil kull min il-Kumitat jidhirlu li jista` jaghtih informazzjoni siewja. Dan, il-Kumitat jaghmlu fl-interess pubbliku nazzjonali u certament ma huwiex l-interess pubbliku li persuna li tista` taghti informazzjoni ma tittellax tixhed.

Naturalment dan isir fir-rispett tad-drittijiet kollha ta` dik il-persuna, inkluz id-dritt, del resto rikonoxxut anke mill-istess Speaker u mill-Kumitat, li persuna ma tixhidx fejn bir-risposta taghha tkun tista` tinkrimina ruhha. Ma hemm l-ebda hsieb li xi persuna tigi mgieghla tirrispondi domandi li jistghu jinkriminawha imma naturalment jibqa` dejjem l-obbligu ta` persuna li taghti l-informazzjoni mitluba f`affarijiet fejn hija ma tistax tigi inkriminata. Huwa dejjem dritt tax-xhud, rikonoxxut anke fil-linji gwida, li jekk ihoss li risposta tista` tinkriminah, iqajjem il-kwistjoni tal-privilegg tieghu li ma jixhidx fejn jista` jinkrimina ruhu ; ma hemm l-ebda hsieb li jekk isir hekk dan ma jinghatax il-piz mehtieg u li d-decizjoni dwar dan ma tittehidx bil-ghaqal skont il-ligi u fil-pjen rispett tad-drittijiet tax-xhud.

6. Fir-rigward tal-fatti elenkati fir-rikors l-esponenti jirrilevaw is-segwenti :-

7. Ma hemm l-ebda kontestazzjoni dwar il-fatti elenkati fil-paragrafi wiehed sa erbgha tar-rikors. Dwar il-fatt fil-paragrafu numru erbgha jigi ccarat li l-proceduri kriminali kondotti quddiem il-Qorti tal-Magistrati huma proceduri distinti u separati minn dak li qieghed jigri fil-Kumitat ; u l-mansjoni tal-Kumitat ma hix li tikkonduci investigazzjoni biex tigi uzata fil-proceduri kriminali ; il-mansjoni tal-Kumitat hija limitata ghas-sorveljanza tal-kontijiet pubblici u tas-sanità tal-istess kontijiet. L-ghan ta` dawk il-proceduri ma huwiex il-kondotta ta` proceduri kriminali u lanqas ma hija l-informazzjoni migbura mill-Kumitat intiza biex tintuza fi proceduri kriminali, imma hija intiza biex tintuza mill-Kamra fil-kors ta` dibattiti taghha u fil-kors ta` dak li taghmel fir-rigward tal-kontijiet pubblici. Din hija mansjoni tal-Kamra ta` importanza fondamentali ghat-tmexxija tal-pajjiz u ghaz-zamma tad-demokrazija. Huwa ghalhekk precizament li dina ma taqax biex tigi sindikata minn dina l-Onorabbli Qorti.

8. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu hamsa huwa minnu dak li jinghad imma in realtà kienet espressament id-decizjoni tal-iSpeaker u tal-Kumitat li x-xhud ma jkunx obbligat iwiegeb domandi fejn bir-risposta tieghu huwa jista` jinkrimina ruhu ; dan ma jistax jigi determinat qabel ma d-domanda ssir u x-xhud iqajjem il-kwistjoni li bir-risposta huwa jkun jista` jinkrimina ruhu, haga li certament l-awtoritajiet jiehdu in konsiderazzjoni meta l-punt iqum. Del resto din hija l-istess pozizzjoni li tista` tavvera ruhha jekk ix-xhud jigi mghajjat biex jixhed quddiem il-Qrati ta` Malta ;

9. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu sitta dan huwa assolutament mhux il-kaz ; ir-ruling tal-iSpeaker bl-ebda mod ma jikser id-drittijiet fondamentali tar-rikorrent u bl-ebda mod ma jikser id-dritt tar-rikorrent ghal smigh xieraq ; ir-rikorrent ma huwa qieghed jissubixxi l-ebda process gudizzjarju quddiem il-Kumitat ; naturalment hija l-mansjoni tal-Qorti fil-proceduri kriminali pendenti quddiemha li tara li jigi assigurat ghax-xhud smigh xieraq ; bir-rispett kollu x`domandi jixtieq il-kumitat ipoggi lix-xhud, hawn rikorrent, hija mera spekulazzjoni ladarba sa issa l-ebda domanda ghadha ma saret ;

10. Dwar dak li jinghad fil-paragrafu sebgha ghalkemm ix-xhud huwa obbligat jirrispondi mhux obbligat jirrispondi fejn huwa jista` jinkrimina ruhu u ghalhekk ma hemm l-ebda ksur ta` ebda dritt fondamentali.

11. Dwar il-fatt fit-tmien paragrafu dan huwa minnu, dawk il-proceduri kriminali ma jinteressawx direttament lill-iSpeaker u l-procedura tal-Kumitat ma hijiex relatata ma` dawk il-proceduri kriminali imma hija xi haga kompletament indipendenti minnhom.

12. Illi dwar dak li jinghad fil-paragrafi sussegwenti dawn huma kollha argumenti ta` konvenjenza ; certament l-iSpeaker jista` jara li d-dritt fondamentali ta` xhud sa fejn jikkoncerna d-decizjonijiet li jiehu huwa ma jinkisirx, l-iSpeaker ma hux qieghed jghid li d-drittijiet fondamentali tal-individwu ma japplikawx, anzi l-linji gwida minnu mahluqa huma intizi precizament biex dawk id-drittijiet fondamentali ma jigux mittiefsa.

Ghalhekk it-talbiet tar-rikorrent huma kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u huma f`kull kaz prematuri u biss frott ta` spekulazzjoni.

Rat il-verbal tal-udjenza tat-18 ta` Marzu 2014 fejn tat direzzjoni lill-partijiet sabiex, qabel tipprocedi oltre, jittrattaw l-ewwel eccezzjoni, billi din tolqot il-gurisdizzjoni taghha, u taghti sentenza dwar l-istess eccezzjoni.

Rat li fl-istess udjenza l-partijiet qablu li jiskambjaw noti ta` osservazzjonijiet.

Rat in-noti ta` osservazzjonijiet li pprezentaw il-partijiet.

Rat id-digriet li tat fl-udjenza tad-29 ta` Mejju 2014 fejn halliet il-kawza ghas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni.

B. <u>Id-decizjoni tal-lum</u>

Ir-rikorrent qieghed jallega li r-ruling tal-iSpeaker tal-Kamra tad-Deputati ("l-iSpeaker") tal-10 ta` Dicembru 2013 u l-Linji Gwida ghax-Xhieda li hareg il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici ta` l-Kamra tad-Deputati ("il-Kamra") f`Ottubru 2011 jiksru d-dritt fondamentali tieghu ghal smigh xieraq kif tutelat mill-Art 39 tal-Kostituzzjoni ta` Malta ("il-Kostituzzjoni") u l-Art 6 tal-Konvenzjoni ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali "(il-Konvenzjoni"). Ghalhekk irrikorra ghal din il-Qorti fil-Gurisdizzjoni Kostituzzjonali taghha sabiex tiddikjara li kien hemm dan il-ksur tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni. Talab ukoll lill-Qorti sabiex tiddikjara null u bla effett fil-konfront tieghu l-imsemmi ruling tal-iSpeaker.

Bl-ewwel eccezzjoni preliminari, **<u>li qeghda tigi deciza llum</u>**, l-intimati qeghdin jeccepixxu li din il-Qorti ma ghandhiex gurisdizzjoni tiddikjara xi decizjoni tal-Ispeaker bhala nulla jew invalida ghaliex ir-regolament tal-procedura tal-Kamra hija fil-gurisdizzjoni insindikabbili tal-Kamra u kull indhil f`dik il-procedura tammonta ghal ksur tal-privileggi tal-Kamra.

C. <u>Il-posizzjoni tal-intimati</u>

Fil-qosor, il-posizzjoni tal-intimati dwar l-ewwel eccezzjoni taghhom hija din :

1) In-nuqqas ta` gurisdizzjoni tal-Qorti jidderiva mill-fatt illi l-iSpeaker ma jistax jigi citat in gudizzju u li l-Kamra ghandha d-dritt tmexxi l-proceduri taghha.

2) In-nuqqas ta` gurisdizzjoni tal-Qorti jidderiva wkoll mill-fatt illi l-Kamra ghandha d-dritt li tirregola l-proceduri taghha skond l-Art 65 u 67 tal-Kostituzzjoni. Ir-ruling u l-linji gwida in kwistjoni jaqghu fl-ambitu tad-dritt tal-Kamra li tirregola l-proceduri taghha.

3) Huwa privilegg tal-Kamra li abbazi ta` dak li jkun intqal jew li gie deciz fil-Kamra ma tista` tittiehed l-ebda azzjoni civili jew kriminali (Art 65(5) tal-Kostituzzjoni.

4) Il-gurisdizzjoni tal-Qorti skond l-Art 46(2) tal-Kostituzzjoni u skond l-Art 4(2) tal-Kap 319 ma testendix ruhha biex tiddikjara n-nullita` tal-proceduri tal-Kamra jew ir-rulings tal-iSpeaker.

5) L-accertament ta` ksur ta` jeddijiet fondamentali li ghandha l-Qorti ma jistax jestendi ruhu ghal proceduri parlamentari.

6) Fil-proceduri parlamentari li skattaw l-ilment tar-rikorrent, ir-rikorrent mhuwiex akkuzat izda xhud.

7) Il-Kamra ghandha kull jedd tikkonduci investigazzjonijiet fl-interess pubbliku u dak il-jedd huwa ghal kollox indipendenti minn kull kwistjoni ta` htija kriminali ta` persuni nkluz ir-rikorrent.

8) L-intimati jaghmlu riferenza ghas-sentenza li tat il-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta` Novembru 1970 fil-kawza "**Onorevoli Dom Mintoff vs Onorevoli Giorgio Borg Olivier bhala Prim` Ministru ta` Malta et**".

D. **Il-posizzjoni tar-rikorrent**

Fil-qosor, il-posizzjoni tar-rikorrent hija din :

1) It-talba tieghu kif dedotta fil-procediment tal-lum tinkwadra ruhha fil-parametri tal-Art 46(2) tal-Kostituzzjoni u tal-Art 4(2) tal-Kap 319.

2) Hemm sindabilita` mill-Qrati meta kwistjoni tolqot principji ta` gustizzja naturali u drittijiet fondamentali.

3) Ma jistghux l-intimati min-naha wahda jghidu li l-Qorti ghandha gurisdizzjoni li tara hemmx vjolazzjoni ghall-jeddijiet fondamentali, u min-naha l-ohra jghidu li l-Qorti m`ghandhiex gurisdizzjoni ghaliex hija ma tistax taghti dak ir-rimedju.

4) Skond l-Art 13 tal-Konvenzjoni, min ikun garrab ksur ta` jeddijiet fondamentali ghandu dritt ghal rimedju effettiv anke jekk il-lezjoni tkun saret minn persuni li jkun qed jagixxu f`kariga ufficjali.

5) Il-Qorti ghandha d-dritt taghti kull rimedju li jidhrilha xieraq u effettiv anke jekk ma jkunx mitlub.

6) Il-Kostituzzjoni hija suprema anke fuq l-entitajiet u/jew strutturi li huma kostitwiti skond l-istess Kostituzzjoni.

E. **Dritt**

1) <u>Il-Kostituzzjoni</u>

<u>L-Art 46</u> jaqra hekk :-

(1) Bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikoli (6) u (7) ta' dan l-artikolu, kull persuna li tallega li xi waħda mid-disposizzjonijiet tal-artikoli 33 sa 45 (magħdudin) ta' din il-Kostituzzjoni tkun ġiet, tkun qed tiġi jew tkun x'aktarx ser tiġi miksura dwarha, jew kull persuna oħra li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili f'Malta tista' taħtar ad istanza ta' xi persuna li hekk tallega, tista', bla ħsara għal kull azzjoni oħra dwar l-istess ħaġa li tkun tista' ssir legalment, titlob lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili għal rimedju.

(2) Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili għandu jkollha ġurisdizzjoni oriġinali li tisma' u tiddeċidi kull talba magħmula minn xi persuna skont is-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, u tista' tagħmel dawk l-ordnijiet, toħroġ dawk l-atti u tagħti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tiżgura t-twettiq ta' kull waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin) li għall-protezzjoni tagħhom tkun intitolata dik il-persuna :

Iżda l-Qorti tista', jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk tagħmel, tirrifjuta li teżerċita s-setgħat tagħha skont dan is-subartikolu f 'kull każ meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta' rimedju għall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur dik il-persuna skont xi liġi oħra.

L**<u>-Art 39(1)</u>** ighid :

… kull meta xi ħadd ikun akkużat b'reat kriminali huwa għandu, kemm-il darba l-akkuża ma tiġix irtirata, jiġi mogħti smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli minn qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi.

Fl-**<u>Art 67(1)</u>**, jinghad illi ***<u>bla ħsara għad-disposizzjonijiet ta' din il-Kostituzzjoni</u>*** (enfasi u sottolinear tal-qorti) *il-Kamra tad-Deputati tista' tirregola l-proċedura tagħha stess.*

2) <u>Il-Kap 319</u>

<u>L-Art 4 tal-Kap 319</u> jaqra hekk :-

(1) Kull persuna li tallega li xi wiehed mid-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali jkun gie, ikun qed jigi jew ikun x'aktarx ser jigi miksur dwarha, jew kull persuna ohra li l-Prim'Awla tal-Qorti Civili f' Malta tista' tahtar ad istanza ta' xi persuna li hekk tallega, tista', bla hsara ghal kull azzjoni ohra dwar l-istess haga li tkun tista' ssir legalment, titlob lill-Prim'Awla tal-Qorti Civili ghal rimedju.

(2) Il-Prim'Awla tal-Qorti Civili ghandu jkollha gurisdizzjoni originali li tisma' u tiddeciedi kull talba mag]mula minn xi persuna skond is-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, u tista' taghmel dawk l-ordnijiet, tohrog dawk l-atti u taghti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tizgura t-twettiq tad-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali li ghat-tgawdija taghhom tkun intitolata dik il-persuna :

Izda l-qorti tista', jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk taghmel, tirrifjuta li tezercita s-setghat taghha skond dan is-subartikolu f`kull kaz meta tkun sodisfatta li mezzi xierqa ta' rimedju ghall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli favur dik il-persuna skond xi ligi ordinarja.

Skond l-**<u>Art 6(1) tal-Konvenzjoni</u>**, *fid-decizjoni tad-drittijiet civili u ta' l-obbligi tieghu jew ta` xi akkuza kriminali kontra tieghu, kulhadd huwa ntitolat ghal smigh imparzjali u pubbliku fi zmien ragonevoli minn tribunal indipendenti u imparzjali mwaqqaf b`ligi.*

Skond l-**<u>Art 13 tal-Konvenzjoni</u>**, *kull min ikollu miksura d-drittijiet u l-libertajiet tieghu kontemplati f`din il-Konvenzjoni ghandu jkollu rimedju effettiv quddiem awtorità nazzjonali ghalkemm dak il-ksur ikun sar minn persuni li jkunu qed jagixxu f'kariga ufficjali.*

F. <u>Dottrina</u>

Fil-ktieb "**<u>Constitutional & Administrative Law</u>**" (Edizzjoni Nru 16 tal-2015 ippubblikata minn Pearson) A W Bradley, K D Ewing & C J S Knight ighidu hekk fil-Pag 225 tad-Disa` Kapitolu li jittratta : *Privileges of Parliament* :-

The House (b`riferenza ghall-*House of Commons*) *is entitled to control its proceedings and to regulate its internal affairs without interference by the courts. This right to "exclusive cognisance" of its proceedings is one reason why the courts refuse to examine alleged defects of procedure when the validity of an Act of Parliament is chanllenged on this ground. For the same reason, the court refused to enforce a contract between two local authorities by which one council had promised not to oppose in Parliament a Bill promoted by the other council ; and the courts will not consider whether the report of a Commons committee is invalid because of procedural defects. However the MPs charged with making false claims for parliamentaru expenses failed in their argument that the House had "exclusive cognisance" over the claims such that they were outside the reach of criminal law.*

G. <u>Gurisprudenza</u>

Fis-sentenza taghha tat-13 ta` Ottubru 1986 fil-kawza "**<u>Carmel Demicoli vs L-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati, l-Onorevoli Prim Ministru u l-Ministru tal-Gustizzja u Affarijiet tal-Parlament, fil-kwalita` taghhom premessa u in rappresentanza ta` l-istess Kamra tad-Deputati</u>**", il-Qorti Kostituzzjonali ghamlet gabra tal-principji kostituzzjonali assjomatici attinenti ghall-kawza :-

*a) Huwa maghruf tajjeb bizzejjed li l-Kostituzzjoni ta` Malta kienet ibbazata hafna fuq il-Kostituzzjoni mhix miktuba tar-Renju Unit u partikolarment il-konvenzjonijiet li fuqha tistrieh dik il-Konsituzzjoni. Ghalhekk ma jistax ikun hemm xi dubju li l-prattika u t-teorija tal-Kostituzzjoni Ingliza ghandhom is-siwi taghhom fl-interpretazzjoni tal-**Prattika u t-Teorija** tal-Kostituzzjoni Maltija fejn din taqbel ma` dik Ingliza. Izda mbaghad fejn ma taqbilx irridu bilfors infittxu l-interpretazzjoni li hija gusta ghal-ligi kostituzzjonali Maltija u l-istess kuntrast bejn iz-zewg sistemi mill-ewwel jindika u juri car li ghandu jkun hemm ghazla bejn is-sistema Malti u dak Ingliz avolja ta` l-ewwel harget mit-tieni. U hawnhekk mill-ewwel tirrispekkja ruhha car l-ghazla li hemm bejn il-Parlament Malti u dak Ingliz. Il-principju ewlieni li fuqu jistrieh il-Parlament Ingliz huwa li "Parliament is Sovereign". **<u>Dan il-principju f`Malta japplika biss fil-limiti tal-Kostituzzjoni miktuba</u>**.* (enfasi u sottolinear ta` din il-qorti). *L-istudjuzi tal-Kostituzzjoni Ingliza jistaghgbu bil-fatt illi waqt li fit-teorija l-Parlament Ingliz jista` jibdel il-Kostituzzjoni mhux miktuba b`maggoranza ta` siggu wiehed, il-Parlament Ingliz dejjem qaghad attent li jibdel il-kostituzzjoni meta tista` tghid il-Poplu kollu b`ananimita` shiha ried il-bidla, u mhux meta xi partit fil-gvern ried il-bidla. L-istess studenti tal-Kostituzzjoni Maltija jiltaqghu mill-ewwel mal-principju illi "f`Malta l-Parlament huwa biss is-sultan fil-limiti tal-Kostituzzjoni". **<u>Il-Kostituzzjoni miktuba ma torbotx biss liz-zewg ferghat l-ohra ta` l-Istat Esekuttiv u l-Gudikatura, torbot lill-Parlament ukoll u dan ukoll ma jistax imur `l hemm mill-Kostituzzjoni</u>**. (enfasi u sottolinear ta` din il-qorti). B`hekk fostna l-Kostituzzjoni trid tipprevali fuq il-Parlament ukoll, li filwaqt li huwa l-aqwa awtorita` li tfisser ir-rieda tal-poplu bil-ligijiet li jaghmel minn zmien ghal zmien fl-ahjar interess tal-poplu Malkti, jaghmel hekk biss bis-sahha tal-Kostituzzjoni miktuba u jekk dik il-Kostituzzjoni titfarrak bin-naqriet, jibqa` minghajr awtorita` li huwa ghandu, kif del resto jibqghu minghajr awtorita` l-Awtoritajiet kollha mahluqa mill-Kostituzzjoni ;*

b) Illi kif il-Qrati taghna dejjem ghallmu, certament fil-kors ta` dan is-seklu, kull meta kellha kostituzzjoni liberali, id-dottrina ta` l-ghazla tas-setghat tas-"Separation of Powers" hija l-fundament zonqri tal-Kostituzzjoni taghna, izda hawnhekk jitfacca car dak li diga` gie mfisser li l-prattika u t-teorija Ingliza ghandhom l-utilita` taghhom fl-interpretazzjoni ta` xi partijiet tal-kostituzzjoni taghna. Il-Qorti tirrileva dan billi fis-sistemi governattivi ta` pajjizi demokratici, filwaqt li fl-interpretazzjoni tas-sistema Ingliza tas-"Separation of Powers" hemm is-sistema tac-"checks and balances". Il-bilanc li jinzamm bejn is-setghat tal-istat li wahda tilqa` lill-ohra – f'xi pajjizi demokratici ohra (ez : USA, Franza, l-Italja) hemm is-sistema tal-"watertight compartments of power" (kull fergha ta` l-istat irid ikollha l-mezzi taghha propji biex tintlahaq l-awtonomija kompleta taghha, tant li fi Franza u l-Italja, l-Amministrazzjoni jew l-Esekuttiv ghandha l-Qorti taghha, il-Conseil d`Etat, u l-Consiglio di Stato rispettivament. Issa, apparti li Montesquieu li fisser it-teorija tas-separation of powers ghall-ewwel darba fil-filosofija politika tieghu, "Des l'Esprit de Lois", kien qieghed jimmudella ruhu fuq il-Kostituzzjoni tar-Renju Unit fl-ewwel nofs tas-seklu tmintax, kien is-sistema Ingliz Maitland f`isem il-Colonial Office Ingliz kien iddahhal f`Malta bil-

Proklama Nru 1 ta` l-1815 (ara : "Cassar Desain vs Forbes", Appell Civili, 1935, XXXIX.I.43) ;

B`hekk jigi li m`ghandu jkun hemm l-ebda dubju li s-separation of powers maghrufa mill-Kostituzzjoni Maltija hija tat-tip tac-"checks and balances" (enfasi u sottolinear ta` din il-qorti) *u mhux tal-"watertight compartments of powers" li del resto l-anqas biss ma tirrizulta mill-Kostitruzzjoni kif tirrizulta f`dik Franciza u Taljana ;*

c) La dan hu hekk isegwi li t-tliet frieghi ta` l-Istat Malti huma kull wahda responsabbli tal-mansjonijiet lilha moghjtija u fl-esekuzzjoni taghhom hija awtonoma safejn il-Kostituzzjoni hekk ipprovdiet u fejn mhux hekk ipprovdut jitfaccaw ic-"checks and balances" normali tad-dottrina ta` l-ghazla tas-setghat, tant li l-istudjuzi tal-Kostituzzjoni Ingliza jaqblu li fir-risoluzzjonijiet relattivi ghall-Imhallfin, il-Parlament Ingliz, jekk qatt iqum il-kaz, ghandu jimxi bil-principju tal-gustizzja naturali mhux ghax ikun sar Qorti, izda ghax ikun qieghed jiggestixxi funzjoni li hija kwazi-gudizzjarja u mhux dik tieghu legislattiva. Il-Qorti ma tifhimx li ghall-finijiet ta` din is-sentenza ghandha bzonn tiddefinixxi l-ghazla bejn il-gudizzjarju u l-kwazi-gudizzjarju ; bizzejjed li tghid li hija taqbel ma`, u taghmel taghha, il-kontenut tal-paragrafi 73-74 u 81 tar-"Report of the Committee on Ministers` Powers, Cmd. 4060 ta` l-1932 ;

Dan huwa l-metodu tad-demokrazija Maltija li jassigura li waqt li s-setghat tal-istat jingranaw u jaqghu go xulxin ma jindalux fil-mansjonijiet ta` xuilxin iktar milli riedet il-Kostituzzjoni. Kemm dan il-medtodu tad-demokrazija huwa ghal qalb il-poplu Malti deher car fir-Riformi Kostituzzjonali l-kbar ta` l-1974 fil-holqien ta` Malta Repubblika ; meta ghalkemm inholqu awtoritajiet li vizibilment kien oghla mill-ohrajn, dawn gew ingestati fl-awtoritajiet l-ohra biex huma wkoll jidhlu u jaghmlu sehem f`din id-divizjoni jew l-ghazla tas-setghat, u jkun assigurat li l-ebda awtorita` ma tassumi minn rajha s-setgha ta` l-abbuz tad-dittatur. Il-Kostituzzjoni ma tfittixx liema hija l-aqwa fergha tas-setghat ta` l-istat ; tfittex l-ahjar ingranagg bejn is-setghat ta` l-istat biex tintlahaq l-ahjar amministrazzjoni tal-pajjiz ;

d) Dan kollu s`issa a bazi tas-sistemi u t-taghlim tradizzjonali safejn dan ghandu japplika. Izda mbaghad fuq kollox irridu bilfors niftakru li jidher car li partijiet mill-Kostituzzjoni taghna kienu "begged, borrowed and stolen" (kif jigri fil-pajjizi civilizzati kollha li wiehed jitghallem mill-iehor, tant li bhala regola l-Ligi m`ghandhiex il-protezzjoni tal-Ligijiet tal-Copyright), mill-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem u kif il-Qrati taghna dejjem ghallmu li fl-interpretazzjoni ta` ligijiet Maltin mehudin minn xi pajjiz partikolari, il-Qrati taghna kien indikat li jaraw l-interpretazzjoni li l-ligi kienet moghtija fil-pajjiz ta` l-origini taghha, biex ihaddmu rashom jaraw safejn dik l-interpretazzjoni tista` u ghandha tkun l-interpretazzjoni tal-Qrati Maltin. Hekk ukoll irridu nhaddmnu rasna biex naraw kif u safejn l-interpretazzjoni tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem tista` u ghandha tkun utili ghall-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni taghna u dana minghajr servilizmu min-naha u suppervja mill-ohra, billi l-ligijiet, kif ghallem l-istess Montesquieu (op.

cit.) trid tehodhom fl-ambjent taghhom u mhux semplicement fit-teorija. Minnaha l-ohra fl-interpretazzjoni tal-Ligi jrid jinharab il-perikolu li wiehed jistrieh bizzejjed fuq id-dritt komparat, billi dan huwa wisq iktar utili waqt li l-ligi tkun qieghda ssir milli waqt li din tkun qed tigi interpretata. L-interpretazzjoni hija l-interpretazzjoni tal-Ligi ta` Malta u d-Dritt Komparat jista` jkun utili hawn biss fis-sens li l-ligi tal-pajjiz tkun inbidlet f`xi dettall mit-test tal-ligi li minnu xi parti tal-ligi Maltija tkun "begged, borrowed or stolen". Il-Qorti apprezzat hafna s-sens ta` erudizzjoni manifestata mid-difensuri abbli tal-partijiet, Dr Giovanni Bonello ghar-rikorrent u Dr Carmelo Testa ghall-intimat, f`dak li huwa dritt komparat, ghax bejniethom bnew tajjeb hafna l-isfond tal-kaz li ghandha quddiemha izda bir-rispett kollu tifhem li ghandha tistrieh fl-interpretazzjoni tal-ligi fuq il-ligi Maltija u bhal dejjem, jekk issib li l-ligi hija cara u ma tehtieg l-ebda interpretazzjoni, ma ghandha tipprova ggebbed l-ebda interpretazzjoni ghal dak li huwa car ;

H. **Konsiderazzjonijiet tal-Qorti**

Ir-rikorrent issejjah biex jixhed (u jipprezenta dokumenti fil-pussess tieghu) quddiem il-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici tal-Kamra tad-Deputati in konnessjoni mar-Rapport tal-Awditur Generali dwar Xiri ta` Fuel mill-Korporazzjoni Enemalta. Kontra r-rikorrent huma pendenti proceduri kriminali quddiem il-Qorti tal-Magistrati ghal reati dwar materji li huma trattati fir-rapport tal-Awditur Generali. Il-gbir tax-xiehda tar-rikorrent qeghda tkun regolata skond Ruling ta` l-iSpeaker tal-Kamra, u skond Linji Gwida applikabbli ghall-Kumitat tal-Kontijiet Pubblici. Ir-rikorrent qieghed jikkontendi li b`eventwali deposizzjoni tieghu skond dak ir-Ruling u skond il-Linji Gwida jkun hemm ksur tal-jedd tieghu ghal smigh xieraq hekk kif tutelat bl-Art 39 tal-Kostituzzjoni u bl-Art 6 tal-Konvenzjoni. Dak li qieghed jigi deciz illum mhuwiex jekk hijiex fondata fil-mertu l-pretensjoni tar-rikorrent, izda jekk ir-Ruling u l-Linji Gwida humiex sindakabbli minn din il-Qorti, billi fl-ewwel eccezzjoni taghhom, in linea preliminari, l-intimati eccepew in-nuqqas ta` gurisdizzjoni tal-Qorti ghax, fil-fehma taghhom, ir-regolament tal-procedura tal-Kamra jaqa` fil-gurisdizzjoni insindakabbli tal-Kamra.

L-intimati jishqu fuq il-principju li l-Art 67(1) tal-Kostituzzjoni jaghti dritt lill-Kamra tad-Deputati li tirregola l-procedura taghha stess. U ghalhekk jinsistu li din il-Qorti m`ghandhiex gurisdizzjoni li tiddeciedi l-kwistjoni li ghandha quddiemha billi r-Ruling u l-Linji Gwida in kwistjoni jaqghu fil-parametri tal-jedd tal-Kamra li tirregola l-proċedura tagħha stess. Din il-Qorti mhijiex tikkondividi t-tifsira daqstant wiesgha li l-

intimati qeghdin jaghtu ghall-Art 67(1) ghaliex fl-argument taghhom hallew barra l-parti ta` quddiem tal-istess disposizzjoni. Infatti t-tifsira korretta tad-disposizzjoni ghandha tkun li l-Kamra tad-Deputati tista' tirregola l-procedura taghha ***bla ħsara għad-disposizzjonijiet ta' din il-Kostituzzjoni***.

Issa d-disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni jinkludu dawk tal-Kapitolu IV li jittratta d-Drittijiet u l-Libertajiet Fundamentali tal-Individwu. Fil-kaz tal-lum, l-ilment tar-rikorrent huwa bbazat fuq l-Art 39 tal-Kostituzzjoni, apparti l-Art 6 tal-Kap 319. Skond l-Art 46(2) tal-Kostituzzjoni ghandha *ġurisdizzjoni oriġinali li tisma' u tiddeċidi kull talba magħmula minn xi persuna skont is-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, u tista' tagħmel dawk l-ordnijiet, toħroġ dawk l-atti u tagħti dawk id-direttivi li tqis xierqa sabiex twettaq, jew tiżgura t-twettiq ta' kull waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin) li għall-protezzjoni tagħhom tkun intitolata dik il-persuna.* Disposizzjoni simili tirrizulta fl-Art 4(2) tal-Kap 319.

Hija ghalhekk il-fehma konsiderata tal-Qorti li ghandha gurisdizzjoni li tittratta u tiddeciedi l-ewwel u t-tieni talbiet tar-rikorrent.

Ta` xejra differenti hija l-konsiderazzjoni tal-kontenut tat-tielet talba. Il-posizzjoni tal-intimati hija cara fis-sens illi ghax r-rikorrenti ressaq t-tielet talba, l-istanza tieghu ma tistax tirnexxi ghaliex il-gurisdizzjoni tal-Qorti skond l-Art 46(2) tal-Kostituzzjoni u l-Art 4(2) tal-Kap 319 ma tistax tigi estiza biex tinkludi d-dikjarazzjoni ta` nullita` tar-Ruling u tal-Linji Gwida.

Hija l-fehma konsiderata tal-Qorti illi ma jistax jingieb `il quddiem l-argument illi ghax saret it-tielet talba allura l-Qorti ma ghandhiex gurisdizzjoni tqis l-ewwel u t-tieni talbiet. Kwistjoni huwa l-allegat ksur tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni, ohra huwa r-rimedju. Is-siwi o meno tat-tielet talba jrid jitqies fl-istadju, jekk ikun il-kaz, meta l-Qorti tittratta l-mertu kemm tal-allegata vjolazzjoni kif ukoll tar-rimedju mitlub. Pero` l-Qorti mhijiex tikkondividi l-fehma tal-intimati illi bl-impostazzjoni tat-tielet talba, ir-rikorrent warrab `il barra l-gurisdizzjoni ta` din il-Qorti li tqis l-ewwel u t-tieni talbiet. Del resto johrog car mill-Art 46(1) tal-Kostituzzjoni u mill-Art 4(1) tal-Kap 319 li jekk il-Qorti ssib ksur tad-disposizzjonijiet li jipprotegu d-drittijiet u l-libertajiet fondamentali tal-individwu, ghandha diskrezzjoni fil-kwalita` tar-rimedju li taghti lill-

individwu. Li jfisser li riskontrat il-ksur, il-Qorti mhijiex marbuta li taghti bilfors ir-rimedju li jkun talab specifikament ir-rikorrent, izda tista` taghti kull rimedju li jkun effettiv sabiex jindirizza l-ksur accertat (Art 13 tal-Konvenzjoni).

Fin-nota ta` osservazzjonijiet taghhom, l-intimati jirreferu ghas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali tal-5 ta` Novembru 1970 fil-kawza "**Onorevoli Dom Mintoff vs Onorevoli Giorgio Borg Olivier bhala Prim` Ministru ta` Malta et**". Hemm il-kwistjoni ma kenitx tittratta dwar allegazzjoni ta` ksur ta` jeddijiet fondamentali izda dwar il-procedura segwita mill-Kamra tad-Deputati fil-konsiderazzjoni ta` emendi ghall-Kostituzzjoni. L-intimati jaghmlu enfasi fuq il-fatt illi hemm il-Qorti Kostituzzjonali kienet stretta meta llimitat il-gurisdizzjoni taghha biex tghid jekk il-procedura dettata mill-Kostituzzjoni kenitx segwita inkella le. Din il-Qorti hija tal-fehma illi bil-linja li ttraccjat, il-Qorti Kostituzzjonali kienet rispettuza lejn id-dettami stabbiliti mill-Kostituzzjoni.

Hekk qeghda taghmel ukoll din il-Qorti bid-decizjoni taghha tal-lum. Kien ghalhekk li l-Qorti ccitat *in extenso* mis-sentenza li tat il-Qorti Kostituzzjonali fit-13 ta` Ottubru 1986 fil-kawza "**Carmel Demicoli vs L-Onorevoli Speaker tal-Kamra tad-Deputati, l-Onorevoli Prim Ministru u l-Ministru tal-Gustizzja u Affarijiet tal-Parlament, fil-kwalita` taghhom premessa u in rappresentanza ta` l-istess Kamra tad-Deputati**" billi fil-fehma ta` din il-Qorti l-mod kif svolgiet il-principji kostituzzjonali li kienu attinenti ghall-kaz li kellha quddiemha jghoddu bis-shih ghall-konsiderazzjoni tal-kaz tal-lum.

Din il-Qorti ghamlet enfasi u ssottolineat brani tas-sentenza fosthom illi l-principju Ingliz li l-Parlament huwa sovran japplika biss fil-kuntest ta` Malta fil-limiti mposti mill-Kostituzzjoni, kif ukoll il-Kostituzzjoni ma torbotx biss lill-Ezekuttiv u lill-Gudikatura izda lill-Parlament li ma jistax imur `l hemm mill-Kostituzzjoni. Ghamlet hekk sabiex tohrog b`mod aktar fic-car l-enfasi taghha li l-poteri tal-ferghat tal-Istat huma delineati u stabbiliti mill-Kostituzzjoni li allura jkompli jfisser li d-disposizzjonijiet tal-Kostituzzjoni ghandhom isibu applikazzjoni fl-assjem taghhom mhux bil-bicciet. Il-ferghat tal-Istat kienu ntizi mill-Kostituzzjoni sabiex joperaw b`sistema ta` *checks and balances* u propju ghalhekk l-ebda fergha tal-Istat ma tista` tqis lilha nnfisha barra mill-parametri prefiss mill-Kostituzzjoni stess. In diskussjoni fil-kaz tal-lum mhuwiex il-jedd tal-Kamra tad-Deputati tramite l-Kumitat ghall-Kontijiet Pubblici li taghmel investigazzjoni fl-interess pubbliku, izda l-ezercizzju ta` dak il-jedd sabiex ma jikkozzax mal-harsien tal-jeddijiet u libertajiet fondamentali tal-individwu li huwa l-bazi ta` socjeta` demokratika fondata *on the rule of law.*

<u>Decide</u>

Ghar-ragunijiet kollha premessi, il-Qorti qeghda taqta` u tiddeciedi billi tichad l-ewwel eccezzjoni tal-intimati, spejjez ghall-intimati, u tordna l-prosegwiment tal-kawza.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------